

J. Turku v slovo

»Al' dneva ne pove
nobena prat'ka...«
(Prešeren)

V soboto 3. aprila so slovenski dnevniki kratko sporočili vest, da je po dolgi boleznizdihnil mirno organizator in vodja slovenskega gasilstva svojo dušo.

S to kratko vestjo je prišla v naše slovenske gasilske domove, čete in hiše težka žalost, saj smo vsi stali pred tistim, česar smo se že toliko časa bali. Naš gasilski »ata« je šel od nas v boljšo domovino. Za prvim slovenskim gasilcem-velikanom Barletom je padel tudi drugi hrast.

Takoj smo se zavedli, da dobrega voditelja Turka ne bo nikoli več med nas, da nam ne bo nikoli več dajal s svojimi besedami poguma k vztrajnosti na poti, ki jo hodimo gasilci in ki se ravna po enem samem, pa zato tem večjem zakonu — »Ljubi svojega bližnjega!« —.

Kdo ga ni poznal? Z gotovostjo lahko rečem, da je njegova podoba bila globoko vtisnjena v srce vsakemu slovenskemu gasilcu. Včasih, ko sem ga gledal med tovariši gasilci, se mi je zdelo, da je na njem res nekaj očetovskega, pa tudi nekaj voditeljskega. Z vedrim licem, dobrim srcem in vzpodbujajočo besedo je hodil leto za letom, desetletja med nas slovenske

gasilce in nas tako vodil naprej po poti, ki mu jo je nakazal pokojni Barle.

Leta 1855. je 10. aprila zavekal na cesti sv. Petra v Ljubljani v Turkovi družini sin Jože. Po osnovnošolskih letih je tri leta hodil v ljubljansko realko, nakar ga je oče poslal v Mahrovo trgovsko šolo. Toda kaj hitro se je Jože osamosvojil in si ustanovil svojo družino. Leta 1893. si je poiskal družico Marijo, ki je bila hčerka sloveče gostilničarke pri »Ameriki« na Glincah. Pet otrok se mu je rodilo v srečnem zakonu, od katerih je eden — Joško — poplačal svojo veliko ljubezen do planin s svojo smrtjo. Leta 1922. se je smrtno ponesrečil na Grintovcu.

Jože Turk se je kaj kmalu začel udeleževati v javnem življenju. Že leta 1896. ga najdemo v ljubljanskem občinskem odboru, kjer je več kakor 40 let deloval za procvit Ljubljane. Nekaj časa je bil celo ljubljanski podžupan, ob sedemdesetletnici ga je pa počastila ljubljanska občina za njegove zasluge s tem, da ga je imenovala za častnega občana ljubljanskega. Turk je bil tudi nekaj časa gerent Ljubljane, skoraj ves čas pa je bil v upravnem odboru ljubljanske Mestne hranilnice.

Zraven dela za procvit in razvoj Ljubljane je posvetil svoje sile delu na političnem polju in v drugih organizacijah, ki jih je podpiral materijelno, pa tudi v veliki meri moralno.

Največ sil je pa posvetil gasilski armadi. Že v mladih letih je vzel v roke ščit sv. Florijana, ki ga je junaško nosil vse do svoje smrti.

Leta 1904. ga najdemo v ljubljanski gasilski četi kot podnačelnika, kjer se z vsemi silami bori za slovensko poveljevanje, ki ga je tudi dosegel. Kmalu nato je prevzel načelniško mesto, ki ga je ohranil do zadnjega. Slovenskemu gasilskemu velikanu Barletu je stal vedno zvesto ob strani in mu pomagal z vsemi silami, ko je pokojni Fr. Barle ustanavljal po slovenski domovini gasilska društva in jim že ob ustanovitvi vtisnil pečat slovenstva in narodne zavednosti. Z vsemi silami pa je šel na delo, ko se je pokojni Fr. Barle odločil, da ustanovi slovensko gasilsko zvezo, ki se je pozneje izpremenila v Jugoslovansko gasilsko zvezo s sedežem v Ljubljani. Ko je voditelj in prvak slovenskega gasilstva Fr. Barle umrl, so slovenski gasilci z velikim zaupanjem izročili vodstvo slovenske gasilske armade v Turkove roke, saj so dobro vedeli, da je Turk, ki je najtesneje sodeloval s pokojnim Barletom, edini, ki more voditi slovensko gasilstvo dalje po poti, ki jo je začrtal Barle. Koliko je storil na tem mestu Turk za slovensko gasilstvo, nam ni treba na široko razlagati. Veliko število slovenskih gasilskih organizacij, ki so postale najmočnejša in najbolj razširjena slovenska organizacija sploh, nam jasno priča o njegovem velikem delu. Enako sijajna oprema slovenskih gasilcev, ki so vedno pripravljeni, da pomagajo tam, kjer je treba. Po letu 1933. je postal podstarosta Jugoslovanske gasilske zveze, ki se je po zakonu organizirala; leta 1934. pa starešina. Vsled bolezni je moral po šestih mesecih odložiti to važno in odgovorno funkcijo, ostal je pa starešina gasilske zajednice v Ljubljani skoraj do zadnjega.

Tudi v inozemstvu, posebno med brati Čehoslovaki, je Turk užival velike simpatije in priznanja za svoje delo. Bil je častni član čehoslovaške gasilske organizacije in odlikovan z mnogimi čehoslovaškimi gasilskimi in državnimi odlikovanji.

Njegova prsa je krasilo nešteto gasilskih odlikovanj iz vseh krajev

in držav, saj so ga poznali skoraj vsi gasilci kot velikega gasilskega delavca, organizatorja in voditelja. Tudi naša država ga je večkrat odlikovala z visokimi državnimi odlikovanji v priznanje za njegovo veliko in požrtvovalno delo.

Dalj časa ga je mučila že težka bolezen, ki ji je 1. aprila ob 9. uri zvečer podlegel. Odšel je po večje plačilo za svoje delo tja, kamor mu bomo sledili mi vsi.

Težko bomo pogrešali svojega voditelja »ata« Turk. Grenka je misel, da ga ni več med nami. Toda ne moremo pomagati! Mi, vitezi sv. Florjana, ostanemo zvesti smernicam, ki nam jih je on dal, nadaljevali bomo z največjo voljo in pogumom delo, ki smo ga pod njegovim vodstvom začeli in s tem mu bomo postavili v svojih srcih najlepši spomenik. Njegov lik in njegovo delo, ki je bilo namenjeno v največji meri armadi vitezov sv. Florjana, bo živelo še dalje med nami in nas bodrilo pri delu in vodilo k novim uspehom!

Počivaj v miru »ata« Turk — voditelj slovenskih gasilcev! Lahka Ti bodi slovenska zemlja, ki si jo tako ljubil! Slovenski gasilci Ti kličejo poslednji »Pomagaj Bog!«

MV

Josip Turk na poslednji poti

V nedeljo 4. aprila so se začele zbirati v Ljubljani množice gasilcev in ostalih, ki so prišli, da pospremijo na zadnji poti voditelja slovenskega gasilstva Josipa Turka.

Ob treh popoldne se je začel pomikati izpred Tabora veličasten sprevod. Po blagoslovitvi trupla, ki jo je opravil gasilski kurat g. kanonik dr. M. Opeka ob asistenci druge duhovščine, so izpregovorili v slovo svojemu članu zastopnik sokolske organizacije in politične stranke, kakor tudi zastopnik mesta Ljubljane.

Nato se je zvrstil po ljubljanskih ulicah močen sprevod, ki je molče spremljal na zadnji poti viteza sv. Florjana. Za križem sta šla močna oddelka sokolske konjenice in godbe, nakar so stopali člani sokolske organizacije. Njim so sledili zastopniki lovskega društva, katerim so nato sledili uslužbenci mestnega pogrebnege zavoda, ki so nosili mnogo vencev. Za venci je korakala godba Sloga. Pred armado gasilcev je nosil zastopnik gasilstva venec čehoslovaškega gasilstva, ki so mu sledili venci gasilskih organizacij. Sledila je dolga vrsta gasilcev v paradnih uniformah, ki se jih je zbralo gotovo okoli tri tisoč. Vodil jih je ing. Dolenc. Na čelu gasilcev so nosili 48 gasilskih praporov, ki so bili vsi v znak žalovanja oviti v črnino. Sprevod gasilcev je zaključila ljubljanska gasilska četa. Gasilec so sledili skavtje iz Zmajevega stega, nakar je sledil voz z duhovščino. Vozu so sledili nameščenci pogrebnege zavoda, ki so nosili številna pokojnikova odlikovanja. V voz, ki je vozil krsto, je bilo vpreženih šest vrancev. Voz so spremljali gasilci in člani sokolskega društva. Za užaloščenimi sorodniki so stopali številni zastopniki posameznih korporacij in organizacij, med katerimi smo opazili zastopnika g. bana, divizionarja generala Popadića, g. župana dr. Adlešiča s podžupanom, več senatorjev in narodnih poslancev ter gasilsko zastopstvo Zveze in Zajednice, ki sta ga vodila II. podstarešina zveze tov. Snoj in starešina zajednice dr. Kodre.

Sprevod se je pomikal po Komenskega ulici, Miklošičevi cesti čez Marijin trg mimo magistrata in Mestnega doma, čez Poljane in nazaj mimo Tabora po Šmartinski cesti k Sv. Križu. Pri Sv. Križu je opravil g. kanonik dr. Opeka ob asistenci duhovščine žalne molitve in obrede, nakar so spustili ob turobnih glasovih gasilskih rogov krsto v grobnico. Po opravljenih obredih je pristopil k odprtemu grobu podstarešina zajednice tov. Gologranc, ki je v imenu slovenskega gasilstva izrekel v slovo voditelju gasilcev sledeče besede:

Dragi tovariš in prijatelj!

Ze dolgo smo s strahom pričakovali dne, ko Te nam bo ugrabila nemila smrt. Težka bolezen Ti je onemogočala že več let ono delo v naših vrstah, ki je bilo vedno plodonosno.

Bilo je 10. aprila 1935, ko smo se zbrali gasilci, da praznujemo Tvojo 70letnico. Čeravno že bolan, si tedaj v našem krogu koval načrte, kako zboljšati, spopolniti in podvigniti slovensko gasilstvo. Nam gasilcem si bil vedno vzor moža v izpolnjevanju prostovoljno prevzetih dolžnosti. Ob neštetih prilikah si nas navduševal za naš lep in vzvišen poklic. Kakor si povsod sam izkazoval ljubezen, tako si nam bil tudi Ti vedno ljub in drag.

Ko si leta 1934 meseca marca prevzel starešinstvo Gasilske zveze K. J., je slovensko gasilstvo v duhu spremljalo Tvojo pot v Beograd. Izpolnila se je želja slovenskega gasilstva, ko so s tem činom oblasti priznale Tvoje organizatorično delo. S svojim inicijativnim delom si podvignil ugled gasilstva doma in v inozemstvu. Pomagal si dvigniti gasilstvo naše države na ono stopnjo, na kateri je sedaj in ki gotovo tudi ne zaostaja za gasilskimi organizacijami inozemstva.

Nisi poznal zaprek, bil si povsod v prvih vrstah, kjer je bilo treba zidati gospodarsko učvrstitev naroda. Učil si nas nesebično delati brez ozira na to, kdo je v nesreči, videl si le goreči element in gorje, ki ga je treba olajšati.

Tvoje delo v gasilski zajednici dravske banovine je tako zaslužno, da ostane Tvoje ime častno ohranjeno, dokler bode le dihal slovenski gasilec.

Danes Ti izkazuje vse gasilstvo zadnjo ljubezen. Kolikim prijateljem in tovarišem si izkazal v svojem življenju isto ljubav. Ali slovenski pregovor pravi: Danes meni, jutri Tebi. Naše ljubezni Ti ne morem izraziti z besedami, kajti naš jezik nima primernih besed, a naša ljubezen je resnična, kajti notranjost nam trga globoka bol in polni tuge in žalosti se vprašamo, ali je resnica, ali so le sanje, da si nas zapustil za vedno. Svečano mesto grobišča, ta kraj miru nam govori le bridko resnico.

Dragi prijatelj in tovariš Turk, spavaj v miru! Mi gasilci se Ti zahvaljujemo za vso ljubezen in zvestobo, ki si nam jo izkazoval. Sveti mir naj veje večno nad Tvojo gomilo!

Nadalje so se poslovili od pokojnika generalni sekretar zveze tov. ing. Šel, za gasilsko četo Ljubljana poveljnik tov. Pristovšek Stanko in v imenu njegovih sodelavcev bivši podstarešina g. Cerer.

Ko je padal na pokopališče prvi mrak, se je začela množica, ki je spremila na zadnji poti pokojnega Josipa Turka, razhajati na vse strani. Nekje daleč so pa zapeli ptički zadnjo pesem, pesem slovesa in žalosti...

Službene vesti

Vesti starešinstva Gasilske zveze

Iz 46. seje starešinstva »Gasilske zveze kraljevine Jugoslavije«:

Seja se je vršila v Beogradu 16. marca 1937.

Prečitani so bili zapisniki 45. seje in sprejeti brez pripomb. Nato so bila sprejeta poročila o administrativnem in blagajniškem poslovanju.

Sklene se, da se osebno intervenira pri g. ministru za telesno vzgojo naroda, naj se izplača Zvezi zaostala subvencija iz proračuna ministrstva

za leto 1936/37 v znesku 150.000 Din. Enako se osebno intervenira pri g. ministru za promet glede revizije nekaterih odredb pravilnika o popustih pri vožnji za gasilce in gasilske priprave.

Sprejme se poročilo vrhovnega inspektorja o izvršeni inspekciji ob priliki tečaja gasilske zajednice za Zetsko banovino, ki se je vršil v Kotoru. Obenem je odobrena tej zajednici podpora v znesku 30.000 Din iz fonda za vzdrževanje tečajev.

Sklene se, da se načrt Pravilnika o železn. gasilskih četah razmnoži in dostavi vsem članom starešinstva, da bo mogoče o njem razpravljati na prihodnji seji.

Pisarni Zveze se naroča, da izdela prevode vseh inozemskih zakonov o gasilstvu.

Določita se dva člana starešinstva, ki naj izvršita pregled vseh gasilskih ustanov v onih mestih, ki so važna radi obrambe. Ob priliki pregleda naj se v vsakem mestu izvrši tudi propagandno predavanje o gasilstvu.

Ker se je neka četa pritožila, izdaja starešinstvo Zveze sledeče pojasnilo: člana lahko izključi iz čete upravni odbor po § 16 Zakona o organizaciji gasilstva, zraven tega pa lahko člana izključi tudi skupščina, če je takšen predlog predložen tri dni pred skupščino v smislu točke 8 § 19 Zakona o organizaciji gasilstva.

Potrjena je novoizvoljena Uprava gasilske župe Beograd-Zemun-Pančevo, kakor tudi Nadzorni odbor. Obenem je potrjen proračun te župe za sledeče proračunsko leto.

Poročilo komisije, ki je izvršila pregled poslovanja pri prostovoljni gasilski četi v Beogradu, se sprejme in članom komisije se izplačajo pripadajoče dnevnice.

Sklenjeno je, da se predlaga upravi Zveze, naj se vrši ob priliki 60 letnice gasilske zajednice za Savsko banovino v mesecu avgustu v Zagrebu tudi kongres vsega jugoslovanskega gasilstva.

Ker je ministrstvo za telesno vzgojo naroda izplačalo del zaostale subvencije, se sklepa o prošnjah prostovoljnih gasilskih čet v Slovenskih Konjicah in Aleksincu, za kateri je ministrstvo zahtevalo, da se jima podeli podpora, in odobri se gasilski četi v Slovenskih Konjicah 2000 Din in gasilski četi v Aleksincu 5000 Din podpore.

Poročilo brata starešine o pregledu pri prostovoljni gasilski četi v Somboru in o premeni poveljnika čete, se sprejme s tem, da se ta predmet odstopi zajednici za Dunavsko banovino v nadaljnje poslovanje; kar se pa tiče izvršene redne skupščine čete, proti kateri je bila vložena pritožba, je ugotovljeno, da je bila skupščina nepravilna in protizakonita in se zato naroča zajednici, da preko nadrejene župe to skupščino razveljavi in odredi novo, na kateri se naj izvolita upravni in nadzorni odbor čete.

Glavnemu uredniku Zveze bratu Museku je odobren honorar 3000 Din za vse dosedanje delo pri Zvezi do 31. marca 1937.

Vsi predlogi za izmenjavo posameznih predpisov so stavljeni z dnevnega reda zato, ker se bodo predložili izvoljeni upravi Zveze, kajti sedanja začasna uprava nima mandata, da izpremeni ali izdela predpise.

Nato so bila rešena še nekatera manj važna vprašanja in seja je bila zaključena.

Iz VII. seje uprave »Gasilske zveze kraljevine Jugoslavije«:

Seja se je vršila 17. marca 1937 v Beogradu. Prisotnih je bilo 20 članov uprave, štirje so se pa opravičili.

Ob priliki overovljenja zapisnika V. in VI. seje zvezne uprave je bila sprejeta pripomba podstarešine brata Žagarja in je bila izvršena poprava glede njegovega glasovanja na VI. seji Uprave. Ker ni bilo več nobenih pripomb, sta bila zapisnika sprejeta.

Nato so bila prečitana in sprejeta poročila o administrativnem, blagajniškem in tehničnem poslovanju zveze. Vršila se je debata, v kateri so posamezni člani razpravljali o problemih, ki so važni za gasilstvo.

O posameznih nerazumljivih odredbah Zakona in Pravil gasilske službe je uprava izdala svoje pojasnilo, ki ga bo zvezna pisarna dostavila vsem zajednicam.

Izvoljen je bil izmed članov zvezne uprave revizijski odbor, ki bo pregledal blagajniško delovanje zveze in izdelane račune za proračunsko leto 1936/37. O ugotovitvah bo poročal na prihodnji seji izvoljene zvezne uprave.

Nato se je pričela razprava o proračunu Zveze za leto 1937/38. V celoti je bil sprejet predlog starešinstva zveze, samo oddelek za podporo gasilskim ustanovam je povišan za 100.000 Din in se zato proračun zveze za leto 1937/38 glasi: izdatki 1.893.000 Din in toliko znašajo tudi dohodki. Pravilnik o izvršitvi proračuna zveze za leto 1937/38 je bil tudi sprejet po predlogu starešinstva z edino izpremembo, da se namreč more virmiranje med posameznimi proračunskimi oddelki izvršiti po sklepu zvezne uprave.

Nato je zvezna uprava vzela v pretres pritožbo razrešenih članov Osrednjega odbora gasilske zajednice za dravsko banovino. Uprava se je postavila na načelno stališče, da proti razrešitvi na podlagi § 75 Zakona o organizaciji gasilstva pritožba ni utemeljena, ker je to pravica starešinstva gasilske zveze, ki je v smislu § 66 istega zakona upravičeno potrjevati in torej tudi razreševati uprave in posamezne člane. Zato se pritožbe zavračajo.

Predlogi za spremembo posameznih predpisov se stavijo z dnevnega reda, ker ta zvezna uprava nima mandata za izvršitev in izpremembo predpisov.

Z zadovoljstvom se sprejme na znanje izčrpno poročilo o osnovanju šole in zavoda za gasilstvo in civilno obrambo pred zračnimi napadi, ki ju gradi mestna občina Zagreb.

Predlogi gasilske zajednice za dravsko banovino, ki predlaga, naj se izposlujejo različne olajšave in popusti za gasilstvo, se sprejmejo in izroče zveznemu starešinstvu, da jih izvrši.

Sklenjeno je tudi, da se letos v avgustu vrši ob priliki proslave 60 letnice zajednice za savsko banovino v Zagrebu kongres jugoslovankega gasilstva. Ob tej priliki se bodo vršila nekatera tehnična predavanja o našem gasilstvu.

Dalje so posamezni člani zvezne uprave govorili o prilikah za gasilstvo v svojih banovinah in o potrebah za strokovno izobrazbo.

Nato je bila seja zaključena.

Vesti starešinstva Gasilske zajednice za Dravsko banovino

Štev. 2503.

Ljubljana, dne 15. aprila 1937.

VABILO.

Na osnovi § 57 zakona o organizaciji gasilstva, sklicujemo redno letno skupščino Gasilske zajednice Dravske banovine za nedeljo, dne 25. aprila 1937 ob 9. uri dopoldne v verandni dvorani hotela »Union« v Ljubljani.

Dnevni red :

1. Otvoritev.
2. Čitanje zapisnika II. redne glavne skupščine z dne 29. marca 1936.
3. Izvolitev dveh overovateljev zapisnika.
4. Poročilo poslovalcev Osrednjega odbora: a) starešine, b) tajnika, c) blagajnika, d) gasilskega inspektorja.
5. Poročilo nadzornega odbora.
6. Odobritev proračuna za leto 1937.
7. Volitve osrednjega odbora, nadzornega odbora ter predstavnikov za zvezino upravo ter štirih namestnikov.
8. Poročilo o »Gasilcu«.
9. Poročilo o »Samopomoči«.
10. Samostojni predlogi.
11. Slučajnosti.

V smislu § 52, točka 5, zakona o organizaciji gasilstva je mogoče razpravljati o predlogih članov zajednice samo tedaj, če so predloženi starešinstvu vsaj tri dni pred skupščino.

Vsaka župa pošlje na skupščino zajednice po dva predstavnika v smislu §§ 32 in 50 zakona o organizaciji gasilstva.

Vsi predstavniki gasilskih žup morajo imeti poverilnice gasilske zajednice, s katerimi se izkažejo, da so upravičeni zastopati župo na skupščini zajednice.

Po § 50 zakona o organizaciji gasilstva sestavljajo skupščino zajednice: osrednji odbor, nadzorni odbor in po dva predstavnika vsake župe.

Vabimo vse člane zajednice, da se sklicane skupščine gotovo udeleže.

Z gasilskim pozdravom: Pomoz Bog!

Tajnik: Mežek Franc, l. r.

Starešina: Dr. Kodre Anton l. r.

„Samopomoč“ — združena z nezgodnim zavarovanjem

Vsem p. t. gasilskim četam!

Gasilska »Samopomoč« se nahaja vsled izstopa mnogih članov in bojkotiranja od strani mlajših gasilcev v hudi krizi. Ker vsled premalih prispevkov in mnogih smrtnih primerov ne more več izplačevati posmrtnin po 2000 Din, je izstopilo v zadnjem času iz »Samopomoči« nad 700 članov, kar je situacijo še poslabšalo. Tako šteje ista le še nekaj nad 1000 članov. Ako bi ti tudi redno plačali letno po 40 Din, bo dal zmnožek le 40.000 Din, ki bi dali deljeni na 50 smrtnih primerov le 800 Din posmrtnine, kar je vsekakor premalo.

Na moj predlog, naj bi se uvedlo zavarovanje gasilstva za slučaj

naravne smrti, ki bi bilo združeno obenem z zavarovanjem proti nezgodam, se je na zadnji seji »Samopomoči« poverila začasnemu poslovodji tov. Mikužu Zdravku naloga, da povpraša tozadevno pri zavarovalnicah. Tako nudi »Vzajemna zavarovalnica« pri 4500 članih za letno premijo 32 Din za vsakega člana:

1. znesek 2000 Din posmrtnine vsled naravne smrti;
2. znesek 10.000 Din za primer smrti vsled nezgode pri vaji, požaru, pri gasilskih prireditvah ter na poti tja in nazaj;
3. znesek 25.000 Din za primer trajne invalidnosti vsled nezgode in
4. znesek 15 Din dnevno za primer začasne nesposobnosti za delo za člane podeželja, za one iz mest pa 25 Din.

Pri večjem številu članstva pa bi se letna članarina še bolj znižala. Z ozirom na ugodnosti, ki jih nudi tako zavarovanje članstvu, je sklenil osrednji odbor gasilske zajednice na seji dne 24. marca povabiti vse gasilske čete, naj takoj prijavijo »Samopomoči« nove člane, ki bi se hoteli okoristiti tega dvojnega zavarovanja, da bo mogoče sklepati o istem že na letošnji skupščini zajednice.

V Slovenjgradcu, dne 29. marca 1937.

Kopač Leopold, starešina župe sreza Slovenjgradec.

Predsednik Beneš pri nas

V ponedeljek 5. aprila je prispel v našo prestolico predsednik bratske čehoslovaške republike dr. Edvard Beneš na svoj prvi uradni obisk, odkar je predsednik čehoslovaške republike.

Z največjim veseljem in slavnostnim razpoloženjem je sprejela naša prestolica predsednika bratske države in pokazala že ob njegovem prihodu, da so naša srca tesno povezana z bratsko čehoslovaško republiko, da se dobro zavedamo, da smo bratje in sestre po krvi.

Obisk predsednika čehoslovaške republike ni bil samo izraz velikega prijateljstva, ki nas veže s čehoslovaško republiko, temveč je rodil tudi v političnem oziru lepe sadove. Nekaj dni pred obiskom predsednika dr. Beneša se je v Beogradu vršila konferenca Male zveze, ki je rodila prav lepe in zadovoljive sadove v gospodarskem in političnem oziru, pa tudi v duhovnem zbližanju držav Male zveze. Obisk predsednika dr. Beneša je delo Male zveze kronal in ga potrdil.

Predsednik dr. Beneš ni bil prvič v naši državi. Kot zunanji minister bratske čehoslovaške države je imel večkrat preje priliko obiskati ob svojih političnih potovanjih našo državo. Sam se je pa tudi često mudil v naši državi na oddihu in užival krasote naše zemlje, o katerih se je zelo pohvalno izražal ob vsaki priliki.

Predsednik Beneš, ki ga je za svojega naslednika priporočil in izbral iz števila svojih sodelavcev in učencev veliki dr. Masaryk, je vodil vso dobo po svetovni vojni čehoslovaško zunanjo politiko in na tem mestu pokazal, da je velik politik, ki vodi trezno politiko dela in mirnega sožitja med narodi. Velik strokovnjak se je pokazal tudi v socialnih vprašanjih, ki so ga pritegnila k sebi, da jih je natančneje študiral in napisal prav iz te stroke tudi več pomembnih del. — Kot zunanji minister čehoslovaške republike je vodil vedno politiko miru in sodelovanja

vseh narodov. Temu cilju se je posvetil tudi kot predsednik čehoslovaške države. Obisk, ki ga je izvršil v naši prestolici pretekle dni, nam je znova dokaz, da vztraja še dalje pri svoji in edino pravi in trezni politiki.

Mi slovenski gasilci, ki želimo, da bi vse države hodile pot, ki jo je hodil in jo hođi dosledno predsednik bratske čehoslovaške republike dr. Beneš, pozdravljamo njegov obisk v naši državi in kličemo njemu in bratski čehoslovaški republiki slovenski gasilski »Pomagaj Bog!« MV

K zavarovanju službujočega gasilstva

V letošnji drugi številki našega »Gasilca« je v poročilu seje Gasilske zveze z dne 28. februarja 1937 zabeležen zanimiv predlog vrh. inspektorja g. Pintarja o obveznem zavarovanju gasilcev. Kakor razberem iz poročila, predlog g. Pintarja še ni definitiven, ker je prevladalo mnenje uprave, naj bi g. Pintar izdelal podroben načrt in proračun svojega predloga, nakar naj bi se šele o njem podrobno razpravljalo.

Prepotrebno vprašanje našega zavarovanja se nedvomno postavlja v vedno bolj in bolj pereči obliki. Saj nas posamezni primeri nezgod sproti resno opozarjajo, da bo treba tu zares nekaj storiti. Gre le za to, kako naj se to stori, da bodo interesi službujočega gasilstva, ki opravlja obče-koristno delo nevarnega samožrtvovanja za druge in pomaga v njih nesreči, v polni meri zavarovani. Kot star gasilec, ki sem si nabral že nekaj svojih posebnih izkušenj, čutim potrebo, da se na tem mestu tudi jaz oglasim in povem nekaj svojih misli v tem važnem vprašanju, ki zanima nas vse in ki naj bi se zato uredilo z upoštevanjem čim več mnenj.

Predvsem bi rad poudaril nekaj čisto načelnega. Vrh. inspektor g. Pintar predlaga, da bi se organiziral poseben fond za zavarovanje vseh gasilcev v državi, v katerega naj bi člani sami vplačevali minimalno članarino. Gre torej za prostovoljno, a obvezno zavarovanje gasilcev. Kakor se mi zdi ta pobuda g. Pintarja zelo lepa in z našega tovariškega stališča vsega uvaževanja vredna, sem vendarle mnenja, da bi morali gasilci osnovati to važno zadevo s čisto druge strani. Mislim namreč, da bi že glede na značaj naše organizacije, posebno pa glede na obče-koristno delo, ki ga prostovoljni gasilci opravljamo brez vsake odškodnine, bilo edino pravilno, da za to naše življenjsko vprašanje zainteresiramo najprej merodajne faktorje v državi. Vemo, da je danes težko trkati na državne blagajne, toda zakaj ne bi odgovornih krogov opozorili na njih dolžnost v zadevi našega zavarovanja, ko pa spada tudi naša Gasilska organizacija med državne organizacije, saj opravljamo mi prostovoljni gasilci pravo samaritansko delo v vsedržavni službi, ko pomagamo reševati lastnino in življenje svojih sodržavljanov, tvegajoč pri tem celo svoje lastno življenje. Državni uslužbenci prejemaajo za svoje delo primerne plače in jim to pravico vsi priznavamo, dasi največkrat ne stoje v tako nevarnih pozicijah kakor gasilci, ko hite bližnjemu na pomoč,

bodisi v slučaju ognja, poplav in drugih velikih nezgod, ki često ne ostanejo omejene samo na enega samega državljana, marveč potegnejo v splošno nevarnost pogosto tudi vso sosesko, cele doline in pokrajine. Kolikokrat se gasilec, ki pušča doma ženo, otroke in druge svojce, podaja v veliko nevarnost samo zato, da bi rešil druge še večje nevarnosti.

Ali ne bi bilo potemtakem pravično, če bi se za zavarovanje golega življenja požrtvovalnih gasilcev zavzela država sama in se vsaj v tej edini obliki oddolžila temu svojemu samaritanskemu pomočniku-zaščitniku s skromnim odplačevanjem v primeru nezgod? Znano mi je, da je država na podoben način priskočila na pomoč mnogim stanovom, ki opravljajo občeukoristno državno delo. Tudi mi gasilci se moramo zato zavzeti, da dosežemo v tem vprašanju upoštevanje najprej države same. Tu moramo zato najprej potrskati! Neizgodno zavarovanje prostovoljnih gasilcev, ki za svojo požrtvovalnost ne prejemajo od nikogar in nikoli nobenega plačila, je obvezna dolžnost države. Najmanj, kar smemo zahtevati od nje, je, da nam priskoči na pomoč v redkih primerih nezgod vsaj s skromnimi prispevki. Kakšni naj bi bili ti prispevki po mojem mnenju? Za slučaj nesrečne smrti posameznika vsaj 10.000 Din nezgodnine in 500 Din za pogrebne stroške. Za slučaj popolne nesposobnosti naj bi ponesrečenec prejemal 50 Din dnevno, ali 25 Din dnevno za slučaj začasne nesposobnosti. V vseh primerih pa naj bi bila ponesrečencu na razpolago bolnišnica z brezplačnim zdravljenjem.

To naj bi bila po mojem mnenju osnova, ki naj bi jo uredila država. Le poleg te osnove naj bi se v okviru naše organizacije izvedlo še prostovoljno zavarovanje za vse tiste, ki bi želeli še kaj iz svojega doplačati in tako izboljšati svoj položaj za slučaj nezgode. Ni to le moje osebno mnenje, temveč mnenje ogromne večine prostovoljnih podeželskih gasilcev, ki ne morejo razumeti, zakaj naj bi bili prikrašteni tega skromnega javnega prispevka za slučaj nezgod pri tako vzvišenem delu, o katerem ne more nihče reči, da ni koristno za vse državljanke brez razlike in potemtakem za državo samo.

Želim in sodim, da bi bilo prav, če bi se k tej zadevi še kdo oglasil. Na vsak način pa prosim, naj se vse posamezne čete povabijo, da pošljejo o tem vprašanju svoje konkretne načrte župam, ki naj iz njih sestavijo najprimernejši predlog Zajednici, Zajednica pa Gasilski zvezi. Tako bomo v svojih upravičenih zahtevah po obveznem državnem zavarovanju stali močni in enotni za svojo Gasilsko zvezo vsi prostovoljni gasilci, kajti samo jamstvo države v nezgodnem zavarovanju posameznika — gasilca — zamore pritegniti k izpolnjevanju vestne službe tako, kakor navaja odredba člen 1. Pravilnika gasilske službe, glej: »Organizacija gasilstva kraljevine Jugoslavije«.

Engelman Tuhinjski.

V oglasih objavljene gasilske sprave in potrebnosti priporočamo le v kolikor so odobrene po pristojnih gasilskih oblastvih. — **Uprava.**

Naš vadnik

34. Kadar je enota v kretanju in sreča sta-rešino, se na deset korakov pred njim poveljuje: »Pozdrav na des-no« (le-vo).

Na to povelje se gasilci obnašajo kakor je rečeno v točki 33., med kretanjem prosto mahajo z obema rokama, vendar pa čelni, oziroma krilni gledajo naravnost v smer kretanja.

Ko pridejo zadnji mimo starešine za tri ko-rake, se poveljuje »Mir-no«. Na to povelje okre-nejo gasilci glave in gledajo naravnost naprej.

9. Obnašanje zastavonoše, trobentačev in godbenikov.

a) Zastavonoša:

35. Ko stoji zastavonoša na mestu, drži za-stavo »k nogi«. Z naravno stegneno desno roko drži ročaj (drog) zastave; ročaj je prislonjen ob desni strani telesa s spodnjim koncem na zemlji pri prstih desne noge. Palec oprijema ročaj od znotraj, ostali prsti pa od zunaj in spredaj. Leva dlan s sklenjenimi in naravno zravnanimi prsti se naslanja ob desno stegno.

Pri okretanju na mestu nosi zastavonoša za-stavo na desnem ramenu. Ta stav zavzame takoj na povelje »mirno«. Ko deva zastavo na ramo, si pomaga z obema rokama.

Pozdrav z zastavo se napravi tako, da za-stavonoša vzame zastavo z ramena in jo spusti toliko naprej, da je ročaj (drog) zastave nagnjen za 45° proti zemlji. Zastava visi razvita, vrh droga je naravnost spredaj. Čim je pozdrav končan, dvigne zastavonoša zastavo zopet na desno ramo.

b) Trobentač:

36. Trobentina vrvica je obešena preko le-vega ramena, rog visi ob desnem stegnu tako, da ga stegnjena desnica lahko doseže, večja od-prtina roga pa je obrnjena nazaj.

Na povelje »mirno« prime trobentač z desno roko rog na sredini, da je palec ob stegnu, ostali prsti pa zunaj.

Pri kretanju z navadnim korakom trobentač pri trobentanju z levo roko prosto maha, kadar pa ne trobi, maha z obema rokama, pri čemer desna roka drži rog na sredini.

Pri kretanju v tekajočem koraku in v teku drži trobentač z levo roko sekirico, če jo ima, z desno roko pa rog na sredini in maha z obema rokama.

Tehnične novosti

Gasilske čete, ki pose-dujejo avtomobile, bo go-tovo zanimala naprava, ki omogoča neovirano gledanje skozi steklo tu-di v najhujšem mrazu. Često se pozimi dogaja, da steklo pred vozačev-im sedežem zamrzne ter na ta način onemo-goča gledanje in s tem tudi vožnjo. Do sedaj smo mazali steklo z gli-cerinom ali drugimi po-sebnimi raztopinami, da bi na ta način preprečili zmrzovanje. V hudem mrazu so pa navadno vsa takšna sredstva od-povedala in vozaču ni preostajalo drugega kot od časa do časa vozilo ustaviti, izstopiti, spras-kati led in zbrisati ste-klo. To je seveda zamud-no in neprikladno zlasti za gasilska in reševalna vozila, ki jim je drago-cena vsaka sekunda.

Pred kratkim je prišla v promet enostavna na-prava, ki je gornje nedo-statke na mah odpravila. To je nekak okvir iz dvojnega stekla med ka-terim sta razpeti dve tanki žici, ki ju ogreva električni tok. Cel okvir je zrakotesno zaprt in ga prilepimo s pomočjo dveh gumijastih obročkov na poljubno mesto avtomobilskega stekla pred vo-začevim sedežem. Tok za segrevanje žic dovajamo iz avtomobilskega ako-mulatorja. Poraba toka je malenkostna in tudi nabavni stroški cele na-prave niso posebno viso-ki (cca 170 Din). Ing. D.

Gasilstvo v New Yorku po statističnih podatkih iz l. 1934

New York ima 743.791 prebivalcev in obsega 815 km² površine. Gasil-cev je organiziranih 7212 in od tega 6615 poklicnih in 240 prostovoljnih. Pri-

prave, s katerimi razpolaga gasilstvo v New Yorku: 714 avtomobilov, 7 parnih brizgaln, 266 avtomobilskih brizgaln, 3 skupine elektrogenes, 127 avtovilov, 146 mehaničnih lestev, 14 furgonov za lestve, 1 ambulanca, 8 tankov, 5 avtomobilov za prvo pomoč, 150 avtomobilov za častnike, 3 avtomobile za preskrbo z gorivom in 9 ladij za gašenje. Požarov je bilo leta 1934 27.056. Od nesreč 4 smrtni in 1176 lahkkih. Pri požarih se je smrtno ponesrečilo 136 prebivalcev, ranjenih je pa bilo 34.

Gasilski dan bavarskih gasilcev.

Bavarsko gasilstvo šteje po besedah ministra Wagnerja, ki je na tej gasilski svečanosti govoril, 8200 čet, v katerih je včlanjenih tristo tisoč gasilcev.

Nov pionirski voz s prikolico — last poklicne gasilske čete v Münchenu

Več časa so gasilci v Münchenu opazali nujno potrebo, da si nabavijo priprave za prvo pomoč v slučaju stavbenih in avtomobilskih nesreč, poplav ali drugih vodnih nezgod itd. Zamisel so izvedli z nabavo avtomobila, ki je opremljen z vsemi nujno potrebnimi pripravami za reševanje in prvo pomoč. Vse so sorazmerno porazdelili na avto sam in na prikolico, ki jo ima avto.

Velik požar v tekstilni tovarni v Kamptzu

Gasilska četa je pri tem požaru uporabila dve veliki in tri male brizgalne, mehanične lestve in hidrante. Za gašenje je bilo uporabljenih približno štiristotisoč litrov vode in položenih dvatisoč metrov cevi.

Pri kretanju izven enote ovije vrvico okoli širše odprtine roga, jo zveže na kratko ter nosi rog na hrbtu, da ga ne ovira pri kretanju; tako lahko nosi rog tudi med kretanjem v enoti, kadar je »voljno«.

Ko trobentač trobi znamenja, drži konec roga v višini ust obrnjen proti enoti, kateri daje znamenje. Ko trobi »uzbuno« (alarm), se okreta z rogom na vse strani.

c) Godbeniki:

37. Godbeniki nosijo svoja glasbila v desni roki, kakor trobentač, ali obešena preko ramen, kakršno pač glasbilo je. Pri izvajanju raznih vaj se obnašajo po predpisih, ki veljajo za trobentača, vendar ravnajo z glasbili, kakor je glede na obliko primerno.

II. VAJE V ROJU.

Splošne odredbe.

38. Roj je najmanjša gasilska edinica, ki je sposobna samostojno opravljati kako delo. Pri samarijskih odsekih lahko tudi polroji delajo samostojno.

Vežbanje v roju je dobra šola, da se gasilci pod neposrednim poveljevanjem svojih rojnikov vadijo v disciplini in za enotno delo na požarišču. Skrbno izvedeno vežbanje v roju usposobi poedince za skupno delo, da more roj kot celota koristno nastopiti in da se rojniki usposobijo za delo z rojem, bodisi kot samostojno enoto, bodisi v sestavljeni edinici.

Urejanje in poštevanje roja.

(Podela i razbroj roja.)

39. V roju je najmanj pet in največ 10 gasilcev. Za razdelitev in poštevanje se gasilci postavijo v dve vrsti tako, da stoji na desnem krilu največji, za njim »v kritju« v razdalji 1'10 m (od pete do pete) se postavi drugi po velikosti; tretji po velikosti stoji na levi prvega po presledku 0'10 m (od lakta do lakta), poravnani z njim; četrta stoji za tretjim v razdalji 1'10 m itd., dokler ni razvrščen celi roj. Nepopoln red se v roju pusti v sredini zadnje vrste.

Ko je roj razvrščen po gornjih navodilih, dovoli rojnik svojega namestnika in gasilca za sredino roja in se postavi na svoje mesto pred rojem v razdalji polovice njegove širine.

Med vežbanjem lahko rojnik menja svoje mesto in je lahko pred sredino svojega roja ali ob strani za polovico širine, če je roj v zastopu.

O p o m b a. Kadar je roj pri brizgalki, lestvi itd., se razvrsti, kakor je predpisano za vežbanje z dotičnim orodjem.

40. Ko so gasilci v roju tako razvrščeni, poveljuje rojnik »mirno«, potem pa:

»Na dvojice po-štej«. (Na parove razbrojs.) Na to povelje se poštevacjo gasilci prednje vrste od desne na levo tako, da prvi poleg krilnega izgovori glasno »prvi«, oni poleg njega »drugi«, gasilec poleg drugega »prvi« itd., dokler niso vsi pošteti. Gasilca iz prednje in zadnje vrste sta sovrstnika v redu. Za gasilce v zadnji vrsti velja

Slika št. 13

poštevanje tovarišev v redu prve vrste. Prvi pri poštevanju se imenujejo neparni, drugi parni. Krilni se ne poštevacjo.

T v o r b e.

41. Tvorbe roja so: vrsta, red, zastop in dvostop.

a) V r s t a :

42. Vrsta je redovna enota, v kateri so gasilci v roju postavljeni drug poleg drugega v eni vrsti. Navadno je presledek med gasilci 0'10 m, lahko pa je po odredbi tudi večji.

b) R e d (dvovrstna tvorba):

43. Red je redovna enota, opisan pri razvrstitvi in poštevanju roja v točki 35. in se naziva »osnovni red«. Če se gasilci v osnovnem redu okrenejo za pol kroga, stojijo v »obratnem redu«.

(Dalje)

Berlinsko poklicno gasilstvo pri velikem požaru skladišča za kulise

Po lanskoletnem velikem požaru na razstavi radioaparatorov, je bilo berlinsko gasilstvo pozvano 30. julija, da zaduši požar v shrambi kulis za gledališča. Skladišče za kulise berlinskih gledališč je masivna stavba, ki je dolga 30 m in globoka 100 m. Na mesto požara je prišlo takoj, ko so prejeli alarm, osemnajst oddelkov za gašenje in močni oddelki za reševanje, Rdeči križ, več oddelkov vojske in policije. Požar so gasili iz 17 B cevi in 14 C cevi, ki so bile v zvezi z 10 avtomobilskimi črpalkami, parno brizgalno, več hidranti in ladjo za gašenje. Napad so izvršili postopoma iz notranje strani in iz zunanje s pomočjo 7 mehaničnih lestev. Moštvo, ki je napadalo iz notranje strani, je močno trpelo vsled visoke vročine, medtem ko moštvo, ki je gasilo iz zunanje strani vsled velikih zaprek in gostega dima. Moštva so bila opremljena z maskami. Po triurnem naporu delu so požar zadušili in pogasili.

Prijateljstvo

V Münchenu so praznovali 70 letnico prostovoljne gasilske čete. Na proslavi je govoril tudi minister Wagner Adolf o prijateljstvu v gasilskih vrstah. Med drugim je dejal, da ima prijateljstvo, kakor vse, tudi svoja načela. Ta načela so pravi smisel za prostovoljno gasilstvo. On sam misli, da se samo potom tega more ustvariti takšno prijateljstvo, ki ima v današnjem času nek smisel; prijateljstvo, ki je danes nujno potrebno.

1. avgust 1936

**Prva mladinska gasilska
organizacija v Oranien-
burgu**

Na podlagi zakonskih
predpisov je organiziral
sreski poglavar s pomoč-
jo župana in policijske
uprave mladinski odsek
gasilstva, ki je po prete-
ku pol leta vaj pokazal
ob priliki javne vaje ze-
lo lepe uspehe. Priporo-
ča se, da se v vseh
okrožjih ustanovijo tak-
šni oddelki.

**Gozdna požarna kata-
strofa**

V Kanadi v Ameriki je
kaznjenec, ki je pobegnil
iz zaporov, zažgal gozd.
Požar se je razširil v ve-
likem obsegu in je v dol-
žino meril nad 100 kilo-
metrov. Gašenje požara
je vodil gozdarski upra-
vitelj iz posebnega stol-
pa s pomočjo kratkova-
lovne radijske oddajne
postaje.

Gozdni požari

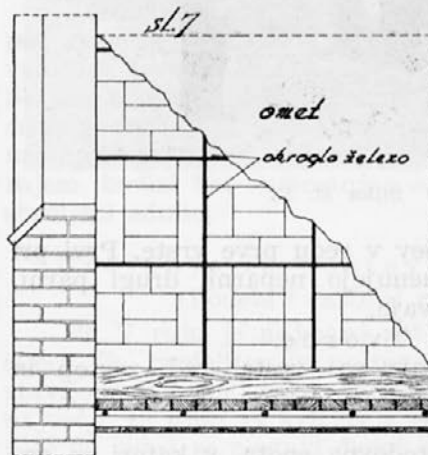
Zveza šumarjev je iz-
delala film o gozdnih po-
žarih in vzrokih gozdnih
požarov. Nek šumarski
list ponatiskuje glavno
vsebino. — Gozdni požari
so vedno direktno ali pa
vsaj indirektno delo člo-
veka. Človek povzroča
često gozdne požare iz
hudobije, maščevanja,
prevare, pomote, v mno-
gih slučajih pa nehote, a
požar je kljub temu on
povzročil. Gozdni požari
nastajajo na več načinov.
Nekaj jih tukaj objavljamo:
1. Izletniki zakurijo
ogelj, da si skuhamo jed
in ga puste potem gore-
čega v nemar. 2. Izletni-
ki zakurijo ogelj, da se
ob njem grejejo, ko pa
odidejo, ga pa ne pogasi-
jo. 3. S kajenjem pip,
se je število požarov zve-

Stavbarstvo za gasilce

Ing. I. Lah:

1. Lesene stene se grade kot kladne
stene zvezane med seboj z mozni-
ki ali pa kot
predalčne stene. Prvi način je posebno
razširjen v gorskih krajih, bogatih na lesu, pred-
vsem pa so naše kmetske hiše, grajene v pre-
teklem stoletju, skoro vse iz zmožničenih kladnih
sten. Te stene so tudi nosilne in morejo prevzeti
isto obtežbo kakor nosilno zidovje. Cenejše kot
hladne stene so predalčne stene, ker je poraba
lesa neprimerno manjša. Sestoje iz vertikalnih
soh, ki stojijo na vodoravnih pragovih. Sohe so
med seboj zvezane s prekladami in prečkami ter
opirali. Vmesni prostori so izpolnjeni z navad-
nimi zidaki, votlaki ali probkovino.

Moremo pa predalčje obiti z deskami ter iz-
polniti vmesni prostor s šoto, žaganjem, pomeša-
nim s suhim apnom ali pa napojeno z apnenim
mlekom, da se v njem ne zaredi mrčes. Gradnja
hiš iz predalčnih sten se je posebno razširila v
Ameriki, od koder izhaja več sistemov, ki vsi
stremijo po čim večji izrabi lesa in poenostavitvi
konstrukcije.

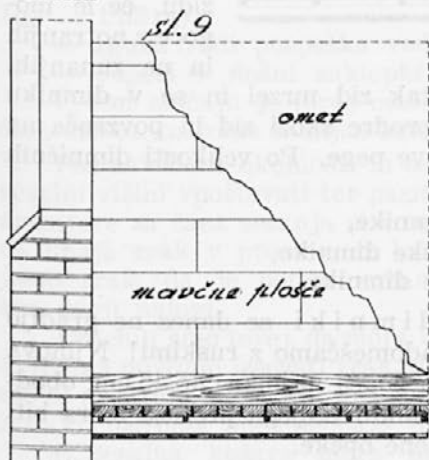
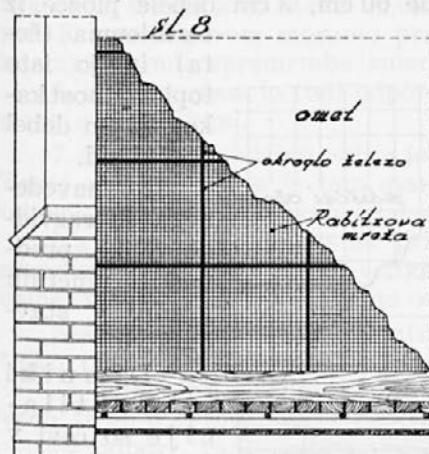

2. Opečne
stene so zgra-
jene iz navadne
opeke ali pa iz
votlokav. Debe-
lina stene znaša
6,5 cm do 12 cm.
Ako hočemo do-
biti tanko opeč-
no steno, po-
stavljamo zida-
ke pokonci, ve-
žemo s podalj-
šano cementno
malto, v steno
pa damo železne

vezi v razdalji 59—75 cm (sl. 7), da dosežemo
večjo topost.

3. Betonske stene imajo v sredi arma-
turo (ojačitev) iz železnih palic premera 8 do
10 mm ali pa navadno železno mrežo. Armatura
je obdana z betonom, debelina stene znaša do
12 cm; radi majhne debeline je potrebna natančna
izvršitev in se uporablja običajno brizgani beton.

4. Mavčne stene so izredno lahke, ker tehtajo le 1000 kg/m^3 . Gradimo jih že od debeline 3 cm naprej in to na 2 načina: iz litega mavca ali pa iz narejenih plošč. Pri prvem načinu rabimo

jo iz heraklitnih plošč in vežejo s cementno malto. Heraklit sestoji iz lesne volne ali oblanca, kot lepilo služi magnezijevo cemetno mleko, ta snov se stiska v stiskalnicah in nato suši. Plošče se delajo v debelini 2–15 cm, visoke so 50 cm in 2 m dolge. Te oblike pa moremo poljubno razžagati. Med seboj se vežejo z železnimi vložki, če so tanjše, nad 5 cm debel pa so samonosne.

6. Porolitne plošče so iz podobne snovi, sestavljene iz ilovice, kot pustilno sredstvo služi slama ali pa žaganje. Z njimi se gradi na isti način kakor s heraklitnimi ploščami.

železno armaturo, to je običajno pocinkana železna mreža z močnejšimi železnimi vložki (sl. 8).

Pri drugem načinu sestavljamo stene iz plošč, ki jih vežemo med seboj z železnimi vložki (sl. 9). Težo stene zmanjšamo, ako uporabljamo plošče z votlinami. Mavčne stene so ognjevarne in zelo trdne, niso pa obstojne v mokroti. Uporabljamo jih često kot oblogo pri stropovih, stebrih, obokih itd.

5. Heraklitne stene se sestavljajo

čalo. 4. Tudi lovci, ki streljajo iz starih pušk, često povzročijo gozdni požar. 5. Često povzročajo kmetje gozdne požare s tem, da sežgejo neuporabno travo. 7. Mnogo gozdnih požarov povzročijo iskre iz lokomotiv. Često nastanejo seveda gozdni požari iz »neznanih« vzrokov, toda tudi tu je človek vzrok in povod. Gozdni požari so prava barbarstva, ki povzročajo škodo, ki je mnogi ne morejo presoditi.

Različno

Na velesejmu Deutschland v Berlinu je razstavljena nova patentirana električna peč, ki proizvaja temperaturo tritisoč stopinj. Uporablja jo za topljenje kovin.

»LA PREVENTION DU FEU«

1. avgust 1936

Nebotičnik v Antwerpnu

V tem članku je najprej podan natančni opis nebotačnika, ki je 89 m visok in ima 25 nadstropij. Nato so podane vse dispozicije za varnost proti požaru. Nebotačnik je opremljen s posebno signalno napravo, ki je zvezana z gasilsko centralo. Vsako nadstropje je opremljeno s hidrantom in dovoljno množino cevi. V višini 80 metrov je nameščen velik rezervoar za pitno vodo, ki vsebuje 230 kubičnih metrov vode. V slučaju nevarnosti ostane za gašenje še vedno najmanj 100 kub. metrov vode. Vodo dvigata v ta rezervoar dve električni črpalčki. Nezavarovani so samo najvišji predeli (9 m) nebotačnika, ki bi se pa v slučaju nesreče gasili s pomočjo malih

brizgaln z vodo iz rezervoarja. Za dovod vode v hidrante sta vdeleni dve cevi s 100 mm premera za nižja nadstropja, za višja pa enako dve cevi s 75 mm premera. Hidrant je montiran na obe cevi.

Zasilna izselitev (evakuacija) civilnega prebivalstva v primeru vojne

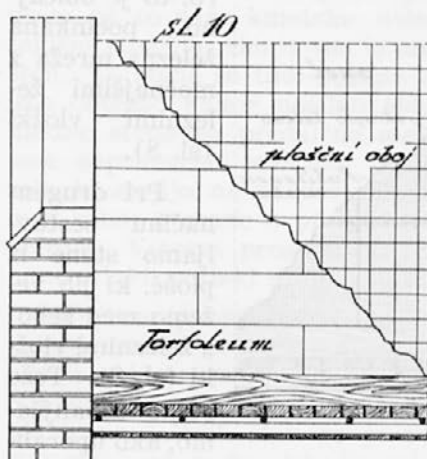
V svetovnem tisku se je vprašnje zasilne izselitve obravnavalo na razne načine, ni pa prišlo do enotnega naziranja. V tem pogledu si nasprotujeta dve naziranji: francoska, ki poudarja, da je izpraznitev mest bistven del zaščitnih ukrepov pred napadi iz zraka in je predvidena v francoskih evakuacijskih predpisih, nasproti pa so Nemci naziranja, da bodo vsi sloji civilnega prebivalstva sodelovali pri obrambi pred napadi iz zraka, ter tako izpraznitev mest sploh ne bo prišla v poštev.

Italijani so se deloma približali francoskemu stališču. Tako so za primer vojne v letu 1934. predvideli, da se mora odstraniti iz mest vsi prebivalci, in ne bodo sodelovali pri obrambi pred napadi iz zraka. Ostali pa, ki morajo iz bodisi katerikoli razlogov ostati v mestu, bodo morali prenočiti izven mesta.

Naziranje francoskega generalnega štaba pa ni ostalo brez kritike v krogu francoskih strokovnjakov. Tako navaja Henri le-Wita:

»Izkušnje s človeško naravo nas učijo, da je nemogoče množico, ki je izpostavljena poginu, pripraviti k izselitvi, ne da bi strah in razburjenje povzročili nesreče. Taki množici je nemogoče vcepiti disciplino, ker psi-

7. Insulit, probkovina, torfoleum (sl. 10) so snovi, iz katerih se izdelujejo plošče, ki služijo v prvi vrsti kot izolacijska sredstva. Plošče iz probkovine v debelini 10 cm izolirajo enako kot opečni zid debeline 60 cm, 3 cm debele plošče iz torfoleuma (šota) imajo isto toplovodnost kakor 56 cm debel opečni zid.

Iz navedenega so razvidne velike prednosti umetnih gradiv v stavbarstvu.

Dimniki in ventilacije so cevi v zidu, če le mogoče v notranjih in ne zunanjih,

obodnih, ker je tak zid mrzel in se v dimniku nabira vlaga, ki prodre skozi zid in povzroča na zunanji strani rjave pege. Po velikosti dimničnih cevi ločimo:

1. prelazne dimnike,
2. ozke ali ruske dimnike,
3. industrijske dimnike.

Prelazni dimniki se danes ne gradijo več, temveč jih nadomeščamo z ruskimi! Njihova svetlobna odprtina znaša najmanj 45/45 cm, obodno zidovje pri dimnikhi večjega prereza mora biti najmanj debeline ene opeke.

Ozki ali ruski dimniki so okroglega ali kvadratičnega prereza, najmanj 12/12 cm po novem opečnem formatu. Grajeni morajo biti iz ognjevarnega materiala, obdani z vsaj pol opeke debelim zidom. Velikost dimnika zavisi od števila peči, ki jih priključimo v en dimnik. Za vsako sobno peč se računa 65—68 cm² potrebnega prereza dimnika, za štedilnik pa 150 cm², na podlagi teh številk izračunamo velikost dimnične cevi; v nobenem slučaju naj ne bo v eno dimnično cev priključenih več kakor štiri peri ali pa dve peči in štedilnik.

(Dalje)

Gasilno orodje

Ing. Hrovatin

5. Ko se pa že pretaka voda v sesalni cevi, je treba premagati odpore, ki nastanejo radi pomikanja vode, trenje med steno in vodo in tekočine same. K tem odporom moramo prišteti tudi one, ki nastanejo radi spremembe smeri in brzine vode.

6. dalje nastanejo tudi odpori, ko se voda premika s pospeškom.

7. Na sesalno višino vplivajo tudi kolena cevi. Torej sesalna višina je tem manjša, čim večji so odpori, navedeni v točkah od 1 do 7.

Na razpolago imamo na primer 9'9 m atmosferskega pritiska. Kako velika bo stvarna sesalna višina, ako upoštevamo navedene odpore?

Sesalna višina (Sv) = atmosferskemu pritisku ($A = 9'9$ m),

— zguba na sesalni višini radi temperature vode ($t = 0'24$ m),

— odpori radi odpiranja sesalnih zaklopk (oz = 1'53 m),

— zguba radi pospeška vode ($p = 0'46$ m),

— odpori v nožni zaklopki (onz = 0'3 m).

V tem slučaju je torej celokupna sesalna višina enaka, oziroma manjša kakor 7'37 m.

Vse navedene okolnosti in odpore je treba pri sesalni višini vpoštevati ter paziti na to, da so vse armature za časa sesanja stvarno zaprte, da nam ne uhaja zrak v prostor, iz katerega odstranjujemo zrak, da je potem zunanji zračni pritisk kos svoji nalogi.

Omenili smo torej, da mora biti ves prostor, iz katerega mislimo izsesati zrak, dobro zaprt. Oglejmo si nekatere možnosti, ki v danem slučaju otežkočajo, oziroma onemogočajo to evakuiranje.

1. Sesalna košara mora biti pod površino vode, ker na ta način preprečimo vhañanje zraka v sesalne cevi (posebno pri valoviti površini vode). V slučaju, da brizgalna odpove po daljšem času delovanja, nastane možnost, da se s travo ali drugimi predmeti sesalna košara zamaši tako, da ne more neovirano dotekati potrebna voda. Centrifugalna sesalka se v takih primerih precej segreje.

2. Sesalne cevi je potom spojki (holandcev) dobro spojit, paziti, da ne pridejo nečistote na navoje in jih šele nato položiti na tla, kajti najmanjši kamenček ali kaj podobnega zadošča, da ne moremo sesalnih cevi zrakotesno spojit in vsled tega tudi ne moremo izsesati zraka iz njih.

hoza množice razširja razburjenje vedno dalje. Nastal bi splošen beg mož, žena, otrok, starcev in bolnikov. Pariz pa ima le dve veliki cesti za evakuacijo, ki ne bosta zadostovali.

Pomisleke pa ima tudi francoski polkovnik Vauthier, ki je bil desna roka maršala Petaina, generalnega inspektorja francoske obrambe pred napadi iz zraka.

Nemški topniški general v p. in častni predsednik »Reichsschutzbunda« Grimme opravičuje nemško naziranje v glavnem z nastopnim:

»Zasilna izselitev, razlogi za in proti se dotikajo karakteristike bodoče vojne. Narodu je treba vcepiti zavest, da bo bodoča vojna usodno vprašanje zanj in da je torej njegova sveta dolžnost, žrtvovati za svoj bodoči rod kri in premoženje, da bo v tem usodnem boju zmagal.

Nemogoče je naziranje, da bi se le en član narodne zajednice tej dolžnosti odtegnil in se spravi v zavetje ter tako prepustil drugemu članu, da tej dolžnosti zadosti. Iz socialnega stališča moramo odklanjati stališče polkovnika Vauthiera, naj se odhod iz mest svetuje vsem, ki lahko zapustijo mesto z lastnimi sredstvi ter onim, ki se lahko zatečejo v okolice mesta. To bi pomenilo, da se bogatin lahko spravi na varno, siromak pa ne. To naziranje se v Nemčiji ne sme udomačiti.

Če govorimo o ovakuaciji, stalno omenjamo primerjavo s trdnjavami, iz katerih naj se nepotrebna usta, Francozi pravijo »bouches inutilles«, odstranijo. Pri napadu iz zraka pa je vsa

Nemčija trdnjava, ker je znano, da napadalec iz zraka pri današnji tehniki vsako mesto lahko napade z bombami. Potemtakem bi morali izseliti nepotrebne »jedce« v inozemstvo. Torej ni kraja, ki bo varen pred napadi iz zraka; zato mora biti povsod organizirana tozadevna obramba. Če v kaki hiši ni prebivalcev, kdo pa naj gasi vžigalno bombo ali že nastali požar? Računi o približni potrebi ljudi v celotni obrambi države (vojaki, delavci v tovarnah, kakor tudi organizacije pasivne obrambe) ne izkazuje nasproti dejansko razpoložljivemu številu sposobnih odraslih moških viška, pač pa primanjkljaj. Zato se bodo morale pritegniti k sodelovanju pri obrambi pred napadi iz zraka v velikem številu tudi ženske. Mladoletni od 10—16 let pa bodo morali sodelovati kot tekači. Vauthier je zadel prav, ko pravi, da morajo imeti obrambni ukrepi cilj, da omogočijo in ohranijo navzlec mogočim napadom iz zraka normalno življenje in delo v državi, posebno pa v mestih, na važnih prometnih cestah ter v industriji in trgovini. (Nadaljevanje)

NAVODILA GASILCEM.

Izdala novomeška Gas. župa.

A. Pripravljenost za alarm.

1. Motorna brizgalna mora biti vedno čista, zavarovana pred prahom, blatom itd. Črpalčka, sesalne spojke in spojke za pritisk morajo biti vedno suhe.

2. Hladilnik je treba polniti s čisto vodo, ki ne vsebuje apnenca.

3. Posoda za bencin

Pri nas uporabljamo za sesalne cevi samo spojke s privojem ali zapahom (pri Renaultovih brizgalnah). V inozemstvu imajo tudi Storz spojke z vrtljivimi omejači, ki nosijo gumijaste goščilke. Sesalne cevi same pa le redko kedaj propuščajo zrak. Sesalne cevi preizkusimo tudi tako, da en konec istih spojimo s sesalnim priključkom sesalke, na drugem koncu pa pritrdimo zaporno kapo, oziroma vakuummeter. Sesalko spravimo v pogon. Vakuummeter pokaže potom kazalca brezračni prostor v sesalnih ceveh, kateri odgovarja na primer 8 m vodnega stebrička. Z delom sesalke prenehamo. Nato počakamo eno do tri minute, vakuummeter po tem času ne sme kazati manj kakor 75 m vodnega stebrička. Netesnosti so večinoma na spojkah sesalnih cevi. Ako pa ne moremo konstatirati na gornji način netesnosti pri 8 m spiralni cevi, potem je treba na navedeni način vsako cev posebej preizkusiti. Slabe cevi je treba takoj izločiti.

V slučaju, da nimamo vakuummetra ali pa, da je slab, preizkusimo sesalne cevi na ta način, da spojimo vseh osem ali več metrov sesalnih cevi potom spojki. Nato dvignemo vso dolžino sesalnih cevi v vertikalno lego, spodnji holandec ses. cevi opremimo z zaporno kapo, pri zgornjem pa nalijemo vodo v gumijaste spiralne sesalne cevi do vrha.

Teža vodo pritiska na stene, posebno na spodnji del gumijaste spiralne sesalne cevi; pregledamo najnižjo spiralno cev. Ako ne propušča vodnih kapljic, je cev dobra, v nasprotnem slučaju jo je treba izločiti, oziroma odstraniti. Nato odklopimo spodnjo preizkušeno cev ter jo privijemo na zgornjo cev, spodnjo pa zopet opremimo z zaporno kapo in nato vse cevi ponovno napolnimo z vodo. Poizkus ponavljamo toliko časa, da preizkusimo vse gumijaste spiralne cevi. Končno preizkusimo gumijaste spiralne cevi lahko tudi na ta način, da pritismo v nje vodo pod maksimalnim pritiskom ene atmosfere.

3. Ako ima sesalka dva sesalna priključka, mora biti drugi, na katerega niso priključene sesalne cevi, zrakotesno zaprt.

4. Tlačne zaklopke (ventili) morajo biti dobro zaprte med sesanjem: odpiramo jih pa polagano z občutkom. (Važno je za centrifugalne sesalke.)

5. Goščilke morajo biti zrakotesno privite, vendar ne tako močno, da nastaja veliko trenje, da se os ne prične segrevati. Pri goščilki na tlačni

strani je pa celo dobro, da voda med obratovanjem malo kaplja. (Tudi ta točka velja le za centrifugalno sesalko.)

6. Pri merilnih aparatih kakor vakuummetru, oziroma manometru ne sme uhajati zrak v notranjost sesalke.

Vse navedene netočnosti in dejstva v praksi zmanjšujejo teoretično sisalno višino.

Pri polaganju sesalnih cevi moramo paziti, da je sesalna cev tako položena, da se počasi stopnjujoč približuje sesalnemu priključku. Izogniti se je vsakemu vertikalnemu kolenu, da ne more nastati v cevi zračna blazina. V obče se moramo izogibati cevni kolenov. V primeru, da je treba

Ako pa nastanejo motnje, je treba pregledati:

1. Sesalka ne da vode!

a) Ali leži sesalna košara dovolj globoko pod sesalne cevi položiti preko ostrih robov mosta, vodnjaka itd., moramo te ostre robove opremiti z zaokroženimi lesenimi, žlebastimi podlogami. gladino vode.

b) Ali so spojke dobro (zrakotesno) privite.

c) Ali je drugi sesalni priključek dobro zaprt.

č) Ali so vsi sesalni priključki in sesalne cevi proste za prehod vode.

d) Ali so merilni aparati dobro priviti.

e) Ali so batne manšete, oziroma batni obroči v redu (zrakotesni).

f) Ali je sesalka spojena z motorjem.

g) Ali je vakuumsesalka za evakuiranje zraka vključena.

h) Ali je vakuumsesalka napolnjena z dobrim oljem, oziroma ali je sploh zmožna obratovanja.

i) Ali so tlačne zaklopke zaprte.

j) Ali je goščilna puša dobro privita.

k) Ali je motor v redu.

Točke f), g), h), i), j) veljajo le za motorne brizgalne.

2. Vodni stebriček se raztrga!

Pregledati vse kakor pod točko 1. Dalje je možnost, da vhaja zrak pri preostrem kolenu sesalne cevi in vsled tega slaba zagostitev pri spojki. Koleno sesalne cevi leži višje kakor ustje sesalnega priključka.

3. Sesalka ne daje dovolj vode!

a) Ali je prehod sesalne košare prost.

b) Ali teče sesalka s polno turažo (spojka morda drsi).

c) Ali teče motor s celo turažo.

Točki b) in c) veljata le za motorne brizgalne.

in olje mora biti vedno polna. Uporabljati je treba vedno najboljše zimsko in letno motorno olje in ga pravočasno obnoviti. Posodo za mast je treba napolniti. Uporabljati je treba samo predpisane vžigalne sveče.

4. Rezervne posode z bencinom, oljem in mastjo morajo biti vedno pripravljene.

5. Cevna vretena je treba oviti z dobrimi, čistimi in suhimi cevmi.

6. Motor mora delovati vsaj dvakrat na teden, pozimi pa dnevno.

7. Dvakrat mesečno je treba napraviti sesalno preizkušnjo na suho (brez vode — suho!).

8. Če ima četa akumulator, ga je treba mesečno pregledati in na novo napolniti.

9. Najmanj enkrat v mesecu je potrebna vaja z napolnjeno brizgalno, pri tem pa se mora paziti, da tesnila (Dichtungen) dobro držijo. Stara tesnila, ki so že trda, je treba obnoviti.

10. Če motor obratuje v orodjarni, morajo biti vrata orodjarne odprta, ker so plini, ki jih izloča motor, strupeni.

B. Alarm in mesto požara.

1. Voziti je treba previdno in ne pretirano hitro (ne več kot 45 km na uro). Premisliti je treba pred odhodom, kje vodi najboljša pot do požara. Voz, oziroma avtomobil (ali slično) ne sme biti preobložen.

2. Motorno brizgalno je treba na sprednji voz pritrčiti tako, da je voznja tudi na ovinkih brez nevarnosti.

(Nadaljevanje)

VESTNIK OBRAMBE

PRED NAPADI IZ ZRAKA

IZDAJA BANOVINSKI ODBOR ZA ZAŠČITO CIVILNEGA PREBIVALSTVA
PRED SOVRAŽNIMI NAPADI IZ ZRAKA V LJUBLJANI

Urednik: Bedrač Janko, tajnik propagandne komisije

To in ono

»BRAND- UND GAS-SCHUTZ« januar 1937.
Pomoč pri plinskih nesrečah v podzemeljskih prostorih.

Pisec nas opozarja, naj polagamo večjo pažnjo organizaciji pomoči ob plinskih nesrečah. V podeželskih krajih sploh ne moremo govoriti o kakšni posebni organizaciji, ki bi omogočala hitro pomoč v takšnih slučajih. V poštev prihajajo nesreče, ki jih povzroči ogljikov dvokis v vinskih kletih, ko vino vre, kjer je čisto vsako reševanje vsled pomanjkanja primernih reševalnih naprav nemogoče. Nevarna so tudi izpuhtevanja amonijaka pri hladilnih napravah. Često zahtevajo tudi češčenja greznice in vodnjakov svoje žrtve. Pisec opozarja na nesrečo, ki se je zgodila 24. 11. lanskega leta v Erlaju, kjer so trije ljudje pri čiščenju greznice izgubili življenje.

Za takšna reševanja je treba imeti posebne priprave. Treba je imeti poseben vložek za plinsko masko, pripravo za kisik, pripravo za zračenje itd. Gasilske čete, ki pridejo pri tem reševanju edine v poštev, si navadno teh priprav ne morejo prekrbeti. Pisatelj je mne-

Zaščita pred vojnimi strupi

Pri navadni temperaturi je iperit izredno stabilna snov. V vodi raztopljeni del iperita se razkroji in postane neškodljiv. Največji iperitovi sovražniki so takozvane oksidativne snovi. Klorovo apno, sam klor, kalijev permanganat in vodikov dvokis uničujejo iperit momentano. Posebno klorovo apno služi kot razkuževalno sredstvo proti iperitu. Uničevanje iperita s trdnim klorovim apnom je v resnici najboljše, a nevarno. Pri uničevanju iperita s suhim klorovim apnom se razvija namreč tolika toplota, da se snov vname, pri tem pa se uplinjujejo velike količine nerazkrojenega iperita, zato se mora v gotovih slučajih uničevati iperit s klorapnenim mlekom, to je klorovim apnom, pomešanim z vodo. Za uničenje enega kg iperita rabimo ca 10 kg suhega klorovega apna. Občutljivejše organe, zastrupljene z iperitom, je treba razkužiti z vodikovim superoksidom ali kalijevim permanganatom, ker škoduje klorovo apno koži. Učinkovanje iperita je različno. V obliki fine rose, (meglice) ubija hitro, ako je koncentracija 1 g na 1 m³. V manjših koncentracijah so posledice tudi smrtonosne, ampak šele po gotovem času. Kjer je vročina velika (pri uničevanju) doseže lahko koncentracija iperita 3 g na 1 m³. Takšna koncentracija je grozovita, torej vidimo, da je iperit strup, dolgotrajen, počasi in hitro učinkujoč. Iperit učinkuje, kot vidimo, na kožo, povzroča na njej najprej srbečico, mehurje ter težke rane. Na sluznice, oči, pljuča učinkuje ravno tako, povzročajoč še hujše, smrtonosne rane.

3. Solzavci

so tekočine, ki povzročajo solzenje in so življenju neškodljive.

Klor — ali bromaceton $\text{CH}_2\text{Cl CO CH}_3$ ali $\text{CH}_2\text{BrCO CH}_3$ je brezbarvna, lahko hlapljiva tekočina. Njene pare so težje od zraka in povzročajo močno solzenje. Voda ga ne uničuje, pač pa lužne raztopine. Brom ali klor-aceton se v zraku hitro razredči in postane neučinkovit.

Brometil etilketon — $\text{CH}_2\text{BrCO C}_2\text{H}_5$, ravnotako laskohlapna tekočina, ki močno draži oči (že 11 mg v 1 m³ zraka je neizdržljivo). V vodi se ne razkaja, lahko pa v lužni raztopini žvepleni jeter.

Med solzavce prištevajo še diklordimetileter (CH_2Cl_2), dibromdimetileter (CH_2Br_2). Povzročata močno solzenje, v vodi pa se lahko razkajata.

Benzilklorid (ali Bromid) $\text{C}_6\text{H}_5\text{CH}_2\text{Cl}$ ali $\text{C}_6\text{H}_5\text{CH}_2\text{Br}$ sta solzavca, v vodi precej obstojna, v lužnih raztopinah razkrojna.

Brom ali kloracetofenon — $C_6H_5CO CH_2Br$ ali $C_6H_5CO CH_2Cl$, sta trdni snovi. Razpršeni v zraku povzročata solzenje. V vodi sta obstojna, z lužno raztopino žvepljenih jeter tvorita neškodljive snovi.

4. Kihavci.

Kihavci so trdne ali tekoče snovi, uprašene v megli, dražijo nosno sluznico in povzročajo kihanje. V večji količini povzročajo tudi poškodbe na koži. So to spojine z arsenom (takozvani aržini). Kakor solzavci, tudi kihavci niso smrtnonevarni. Razpršeni v fin prah prehajajo skozi cedila navadnih mask. Aktivno oglje jih ne zadrži. Med vojno so jih uporabljali z drugimi strupi. Ker so prodirali skozi filter, so povzročali kihanje ter silili k snemanju maske. Na ta način je bil človek izpostavljen učinku istočasno uporabljenega pravega strupa. Zato imamo proti njemu maske s posebnim cedilom za aržine.

Etilaržindiklorid — $C_2H_5Cl_2$, takozvani »dik«, je brezbarvna tekočina, ki je lahko hlapna. Hlapi so šestkrat težji od zraka. V vodi se počasi razkrajajo, hitreje v alkoholnih raztopinah.

Difenilaržinklorid (C_6H_5)₂AsCl. Po Nemcih imenovan Klark I. je rjava tekočina, v čistem stanju pa trdna snov. Hlapnost je pri navadni temperaturi zelo majhna, zato ga rabijo le v bombah za razprševanje. Z vodo reagira kot etilaržin diklorid tako, da nastane poleg solne kisline arzenova spojina. Ta strup ne učinkuje samo na nosno sluznico, ampak tudi na živce in kožo.

Difenilaržincijanid — (C_6H_5)₂As CN. Sličen je Klarku I., manj hlapen, je pa močnejši strup. Čuti se ga že v količini 0.005 mg v 1 m³. V vodi se počasi razkrajajo in pri tem nastaja cijanovodikova kislina, ki je močnejši strup, a k sreči zelo hlapna.

Fenaržacinklorid — (C_6H_5)₂ NH As Cl, takozvani Adamsit, je staroznani kihavec, pri navadni temperaturi trda od rjavozelene pa do rjavokristalne mase. Hlapnost mu je zelo majhna. V vodi se ne topi. V tem se razlikuje od drugih aržinov. Lužne raztopine žvepljenih jeter in klorovo apno ga razkrajajo. Je dolgotrajen in hitroučinkujoč strup.

5. Pravi strupi, živčni in krvni.

Sem spadata cijanovodik in ogljikov monoksid, ki zastrupljata kri in stanice v tkivu. Oba sta lažja od zraka, le cijanovodik pride v poštev kot vojni strup.

Cijanovodikova kislina — HCN — spada med najmočnejše strupe. Mešano z drugimi strupi so jo uporabljali v svetovni vojni pod imenom vencentit. Kljub močni strupenosti ni dala večjih efektov, ker je lažje od zraka in se hitro razredči. V neposredni bližini eksplozije bomb je koncentracija strupa tako močna, da more povzročiti že en sam vdih takojšno smrt. Cijanovodikova kislina je brezbarvna, po grenkih mandelnih dišča tekočina, lahko hlapna, lažja od zraka. V miru jo rabijo poleg drugih snovi kot razkuževalno sredstvo (pod različni

nja, naj tu priskočijo na pomoč občine. Takšne priprave, predvsem pa dihalne, naj bodo vedno pripravljene na takšnem mestu, da bo reševanje hitro mogoče, ker je edino od pomoči, ki jo moramo nuditi dovolj hitro, odvisno življenje zastrupljenca.

Sodelovanje lekarnarja v obrambi zoper nevarnosti iz zraka v slučaju vojne.

Pod gornjim naslovom je izdal »Klub mariborskih lekarnarjev« predavanje g. Ph. Mr. Damaška Radota v posebnih brošuri.

V drobni knjižici je zgoščena obsežna tvarina obrambe pred nevarnostmi ob priliki zračnega napada s posebnim ozirom na delo lekarnarjev, ki v slučaju vojne ne bodo mobilizirani.

Pisatelj nam zelo nazorno in na prikupen način prikazuje nevarnosti, ki se lahko v vojni, posebno pa v slučaju zračnega napada, pojavijo. Tako razloži prav lepo različne vrste bombnega orožja, zelo podrobno pa obdela pline in njihovo sestavo, kjer podaja tudi nekaj zanimivosti iz njihove zgodovine in dodaje končno navodila svojim tovarišem za praktično udejstvovanje v slučaju potrebe.

Knjižico, ki je prav gotovo ena iz vrste tistih redkih slovenskih izdanj, ki se bavijo natančneje z vprašanjem obrambe pred nevarnostmi v slučaju zračnega napada, prav iskreno pozdravljamo in jo priporočamo vsem gasilcem in ostalim, ki jih to pereče vprašanje zanima.

V. M.

(Po knjigi »Sodelovanje lekarnarja v obrambi zoper nevarnosti iz zraka v slučaju vojne«, ki jo je napisal Ph. Mr. Damaška Rado, lek. ref. kralj. b. uprave.)

Ko so 22. aprila 1915 napadli Nemci pri Ypru francoske kolonijalne in kanadske čete s klorom, so ugotovili, da so od vseh živali ostale samo žive svinje, ki so instinktivno zarile svoje rilce v zemljo in vdihovale tako skozi zemljo prečiščen zrak. To dejstvo so izrabili tudi pri prvih filtrih, ki so bili le steklenice z odbitim dnem in napolnjene z zemljo. Skozi grlo takšnih steklenic so vdihali z usti zrak.

(Nadaljevanje)

Dopisi

Prostovoljna gasilska četa Sv. Lovrenc na Pohorju obhaja letos 60letnico svojega obstoja. Ta svoj redek jubilej bo proslavila v nedeljo dne 4. julija t. l. z blagoslovitvijo novega prapora in veliko narodno slavnostjo. Istčasno se ta dan vrši obvezen župni zlet za vse sosedne župe, ki naj na naši najskrajnejši severni meji združi vse nacionalne gasilske borce. Naše društvo je odlikoval minister za telesno vzgojo g. dr. J. Rogič s tem, da je blagovoli prevzeti pokroviteljstvo nad našo proslavo in se bo tudi po možnosti iste osebno udeležil. Zato prosimo vsa bratska društva v bližnji in daljni okolici, da ta dan ne prireajo podobnih prireditvev in da polnoštevilno prihite na naše zeleno Pohorje. — Pomoz Bog!

imeni). V bombi je mešana s kloroformom in drugimi snovmi, težjimi od zraka, ki imajo namen napraviti nekak parni plašč, ki naj zadržuje cijanvodik pri tleh. Uničuje se z lužnimi raztopinami, to pa ne pride v poštev, ker sama od sebe kmalu izgine.

Ogljikov monoksid CO. Čeprav se ta strup ne uporablja direktno, je vendar v času vojne povzročil dosti škode kot glavna sestavina plinov, ki nastajajo pri eksplozijah razstreljiv. En kg eksploziva razvija cirka 800 l ogljikovega monoksida. K sreči je lažji od zraka, zato na odprtem prostoru ni nevaren. V zaprtih prostorih pa pri streljanju ali eksplozijah v rovih more ta plin povzročiti veliko škodo. 0,3 l plina na 1 m³ zraka usmrti človeka. Na žalost ga ne zadrži nobena maska. Pred njim se obvarujemo po čimprejšnjem prezračenju prostorov.

Sem spadata klorcijan in bromcijan, ker pa imata tudi lastnosti dušiljivcev, sta opisana že med temi.

III. Ugotavljanje vojnih strupov.

Pogoj za uspešno ugotavljanje in od njega odvisno uničevanje vojnih strupov je dobro poznavanje njihovih lastnosti. V koliko hitreje ugotovimo strup, tem popolneje ga moremo uničiti, tem varnejši smo pred njim. Metode za ugotavljanje strupa danes sicer še niso idealne, vendar zadovoljujejo v neki meri. Imamo v glavnem dve metodi:

- a) subjektivno,
- b) objektivno.

A. Subjektivne metode.

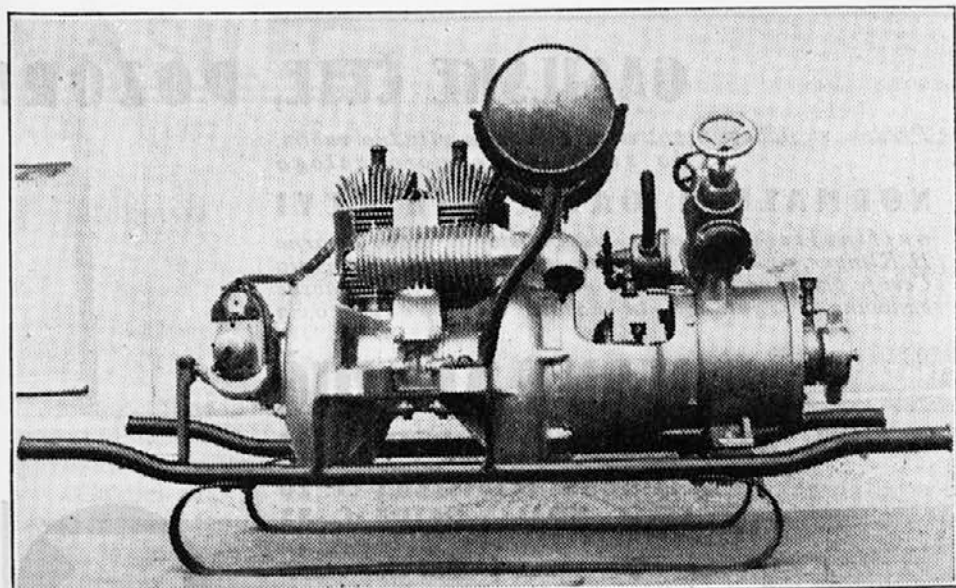
Subjektivne metode ugotavljanje vojnih strupov se naslanjajo na naša opazovanja, naša čutila. Vid, sluh in vonj nam morejo večkrat pomagati, da odkrijemo hitro kakšen strup.

Kot je zgoraj omenjeno, imajo razni strupi svojo barvo. Dušiljivci in vsi oni vojni strupi, ki se s pomočjo zračne vlage razkrajajo v solno kislino, tvorijo velike bele oblake.

Klor je rumenozelene barve, cijanvodik moder, adamzit pa zelen. Jasno, da se ne moremo točno opreti na naše oko, ker lahko maskiramo strup s tem, da mu primešamo kakšno drugo barvano snov. Razen tega lahko opazujemo način metanja strupa iz aviona (izpuščanje tekočine ali metanje bomb).

S pomočjo sluha lahko razlikujemo po poku plinske in eksplozivne bombe, ker so plinske napolnjene z malo količino eksploziva, razdiralne pa z večjo; jasno je, da bo pok razdiralne bombe močnejši od onega od plinske. Toda na ta način ne moremo z gotovostjo sklepati, ker v oni razburjenosti ne more biti človek objektivni.

(Dalje)

Gasilske čete, pozor!

Predno kupite novo motorno črpalko, se obrnite na našo tovarno

»LIV«

**kovinska industrijska komanditna družba
v Št. Vidu nad Ljubljano**

v kateri izdelujemo vse vrste motornih
črpalk z vdelanimi motorji od 8 do 28 Ks.
Motorji so svetovnoznanih tvrdk. Črpalke
s temi motorji dajejo na minuto od 600 do
1400 l vode in imajo pri zaprtih ventilih
od 12 do 20 atmosfer pritiska

Motorji se hladijo z vodo ali z zrakom. Posebno priporočamo gasilskim četam motorje, ki se hladijo z zrakom, ker je ravnanje s temi motorji enostavno in se z lahkoto priuči ž njimi ravnati. — Črpalke z motorji na zračno hlajenje je preizkusila komisija gasilske zajednice v Ljubljani in nabavo priporočala ravno zaradi njihove enostavnosti. — Cene našim motornim črpalkam so najnižje, izdelek je prvovrsten, ugodni plačilni pogoji, kratek dobavni rok in brezhibno delovanje.

Zahtevajte brezplačne ponudbe in brezobvezni poset našega zastopnika!

GASILSKE ČETE, POZOR!

*Preden si nabavite potrebne cevi, Vas vljudo vabim,
da si ogledate mojo zalogo*

NORMALNIH GASILSKIH CEVI

*najfinejše kakovosti, izdelke slovite češke tovarne
H. Klinger, za katero imam samoprodajo za vso Slovenijo
Cevi je preizkusila komisija gasilske zajednice Dravske
banovine v Ljubljani in nabavo istih priporoča*

IVAN N. ADAMIČ

LJUBLJANA, SV. PETRA C. 31

MARIBOR, VETRINJSKA UL. 20

CELJE, KRALJA PETRA C. 33

*VELIKA ZALOGA: Gumiranih cevi vseh vrst, gumi-
ranih spiralnih sesalnih cevi - Normalne spojke iz la
medenine itd. - Najnižje cene! - Zahtevajte cenik!*

SAMOPRODAJA GASILSKIH CEVI!

GASILCI! Čepice, svečane in delavne uniforme, sukna, platna,
pasove ter vse ostale gasilske potrebščine Vam nudi dobro in poceni
SENČAR METOD, ŠTRIGOVA PRI LJUTOMERU (telefon št. 2),
Dravska banovina. Zahtevajte cenik in vzorce, na ogled Vam po-
šljem eventuelno gotove uniforme.

POZOR GASILSKE ČETE! Naprodaj imam po nizki ceni mehanično
raztezalno lestvo štiridelno, 16 m dolgo, skoraj novo. Na vpogled pri
Tomaž Krajnc, poveljnik prostovoljne gasil. čete v Framu.

GASILSKE KAROSERIJE IN VOZOVE

IZDELUJE SOLIDNO,
PRAKTIČNO IN NAJCENEJE

KAC ALOJZ, STROJNO KOLARSTVO, HOTINJA VAS

POŠTA SLIVNICA PRI MARIBORU

»GASILEC« izhaja vsakega 15. v mesecu in stane za člane letno Din 20'—, za čete
in župe pa Din 30'—. Naročnina za inozemstvo Din 40'—. Posamezna številka
stane Din 2'50. — List izdaja Gasilska zajednica za Dravsko banovino v Ljub-
ljani, za njo odgovarja Franc Kramberger, mestni uradnik v Mariboru. Ured-
nik Ljudevit Musek, šolski upravitelj v Ptuj. Za uredništvo odgovoren Franc
Kramberger, mestni uradnik v Mariboru. Vse dopise pošiljajte na naslov: Ljudevit
Musek, šolski upravitelj v Ptuj. — Tisk Tiskarne sv. Cirila v Mariboru, predstav-
nik Albin Hrovatin.